

POSITION PAPER MUSEUMVERENIGING

Datum: Vrijdag 20 september 2024

Omschrijving: Standpunten Museumvereniging m.b.t. de effecten van de verhoging van de btw.

Nederland is een museumland en miljoenen Nederlanders maken daar met plezier gebruik van. In 2023 zijn in totaal 30,9 miljoen museumbezoeken afgelegd aan de 475 musea die zijn aangesloten bij de Museumvereniging. Van deze bezoeken werden 23 miljoen door Nederlanders gedaan, de overige 8 miljoen was buitenlands bezoek. 20% van de totale museumbezoeken (6,2 miljoen) komt voor rekening van jongeren t/m 18 jaar. De Museumkaart heeft een recordaantal van 1,5 miljoen kaarthouders en inmiddels heeft ook de VIP-kaart 1,3 miljoen kaarthouders.

De Museumkaart is de kaart van de musea zelf en wordt uitgegeven door de Museumvereniging. We merken zowel bij de musea als bij de Museumkaart dat we aan de top zitten qua prijselasticiteit en wat we kunnen doorberekenen aan de bezoekers. Musea in Nederland zijn voor een groot deel (gemiddeld 50%) afhankelijk van eigen inkomsten, daardoor zijn de toegangsprijzen in vergelijking met de landen om ons heen al aan de hoge kant. Daarnaast zijn de reserves na lastige jaren uitgeput en is het onmogelijk een eventuele btw-verhoging niet door te berekenen in de toegangsprijzen of de prijs van de Museumkaart. We weten uit onderzoek dat dit resulteert in minder bezoek, precies bij de doelgroep met een kleine beurs die je ook graag in het museum wilt hebben. Het verhogen van het btw-tarief op cultuur zal hiermee een onwenselijke negatieve impact hebben op de toegankelijkheid van musea. Ook zal de verhoging minder opleveren dan verwacht, omdat minder mensen het museum zullen bezoeken.

De jaarlijkse [Museumcijfers](#) bevestigen dat er in de Nederlandse samenleving een breed draagvlak bestaat voor de museumsector. En toch is er reden tot zorg. Alhoewel de bezoekersaantallen stijgen, zien we dat een groot aantal instellingen toch moeite heeft om het hoofd boven water te houden. Door de inflatie van de afgelopen jaren worden musea geconfronteerd met steeds maar stijgende kosten. Ook de nasleep van de coronacrisis, het achterblijven van de indexatie van subsidies en de hogere energiekosten laten diepe sporen na. De sector piept en kraakt op veel plekken.

Musea hebben een grote verantwoordelijkheid om te zorgen voor de 'Collectie Nederland', het erfgoed dat we samen verzameld hebben en als een beschrijving is van onze cultuur en identiteit. De sector heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid verhalen te vertellen met deze collecties en daarmee het publiek te informeren, inspireren, te laten genieten en kennis te laten maken met nieuwe inzichten. Het zorgen voor die collectie en vaak ook voor een groot monumentaal gebouw is bij vrijwel alle musea de grootste kostenpost op hun begroting.

Musea spelen met hun collecties en de verhalen die ze vertellen een verbindende rol in de samenleving en die verbinding hebben we juist nu heel hard nodig. Ieder mens in Nederland zou in staat gesteld moeten worden om oog in oog te staan met de Nachtwacht, om het recent tot Unesco Werelderfgoed uitgeroepen Planetarium van Eise Eisinga in Franeker te bezoeken en ook om te leren over de afschuwelijke geschiedenis in Kamp Westerbork. Cultuur is geen luxeproduct, cultuur is van en voor iedereen en moet juist worden gekoesterd. Een verhoging van de btw, en de daarmee gepaarde prijsstijging, zorgt ervoor dat musea hun maatschappelijke functies minder goed kunnen vervullen.

Het verhogen van het btw-tarief op cultuur zal een onwenselijke negatieve impact hebben op de toegankelijkheid van een sector, die het nu al op veel plekken heel lastig heeft. Het is een sluipmoordenaar, een verdekt opgestelde, ondoordachte financiële aanslag met grote gevolgen voor de samenleving en de sector zelf. Het gaat op allerlei manieren een negatieve doorwerking hebben, zowel maatschappelijk als economisch. Daarom vragen we aan het kabinet om cultuur toegankelijk te houden voor elke Nederlander en het btw-tarief op cultuur niet te verhogen.

De effecten van het verhogen van de btw worden hieronder verder onderbouwd:

- **Btw-verhoging leidt tot prijsverhoging:** Gezien de zwakke financiële positie van veel culturele organisaties (nasleep coronacrisis, stijgende energiekosten, hoge inflatie en achterwege blijven indexatie subsidies) is het onwaarschijnlijk dat musea kiezen het hogere btw-tarief niet gaan doorberekenen in hun prijzen. Dit betekent dat de btw wordt doorberekend aan het publiek waardoor de prijzen in de meeste gevallen zullen stijgen met 11% [= $(1,21/1,09 - 1) \times 100$].
- **Hogere prijzen leiden tot uitval van vraag en vermindering publieksinkomsten:** De hogere prijzen gaan ten koste van het aantal bezoeken en daarmee eveneens van de (publieks)inkomsten. Voor Musea specifiek heeft [Renee Goudriaan](#) berekend dat, gegeven de waarden van de prijselasticiteiten, een volledige doorberekening van het hogere btw-tarief leidt tot een daling van 3,3% van het aantal bezoeken voor musea. Omgerekend betekent 0,8 miljoen minder bezoeken.
- **Vermindering toegankelijkheid van de sector:** Uit onderzoek weten we dat hogere prijzen een drempel zijn voor veel mensen om een museum te bezoeken. De verhoging van het btw-tarief zet daarom de toegankelijkheid en betaalbaarheid van kunst en cultuur voor het publiek onder druk. Het publiek dat ervoor kiest niet meer te komen zijn juist de doelgroepen waar de musea de afgelopen jaren zo hard voor hebben gevochten om ze naar het museum te krijgen. Met name de mensen met een kleine portemonnee worden door deze maatregel geraakt.
- **Effecten dalende inkomsten:** De dalende publieksinkomsten leiden ertoe dat de musea juist meer afhankelijk worden van overheidssubsidies, iets waar lang aan is gewerkt om deze afhankelijkheid te verkleinen. Daarnaast zullen de dalende inkomsten de tentoonstellingsbudgetten doen krimpen en daarmee belangrijke gevolgen hebben voor de programmering en bijvoorbeeld kansen die geboden worden aan beginnende of onbekende makers. Musea kunnen hiermee minder goed hun maatschappelijke functies vervullen en het bemoeilijkt hun positie als podium voor aanstormend talent.
- **De verhoging levert minder op dan verwacht:** De btw-maatregel kost de sector meer dan dat het oplevert voor de staatskas. De rekenfout die gemaakt wordt, is dat er in de prijselasticiteit btw-verhoging niet gerekend is met de stijging van de prijzen van entree tickets door de stijgende kosten voor personeel, materiaal en energie. Er wordt uitgegaan van 5-6% minder publieksinkomsten, maar dat is eerder 9-12%, wat dus ook minder opbrengst betekent voor de staatskas. De inkomsten van de betrokken organisaties dalen in totaal met ruim € 160 mln volgens de berekeningen van Renée Goudriaan. Daardoor is ook de opbrengst van de btw-verhoging lager dan geraamd in het Hoofdlijnenakkoord.